

Askeladden og de gode hjelperne

Det var en gang en konge, og den kongen hadde hørt tale om et skip som gikk like fort til lands som til vanns; så ville han også ha slikt et, og til den som kunne bygge det, lovte han ut kongsdatteren og halve kongeriket, og det lyste han opp på kirkebakken hele landet over. Det var mange som prøvde, må vite, for halve riket kunne være godt å ha, mente de vel, og kongsdatteren kunne være bra å ha attpå; men ille gikk det med de fleste.

Så var det tre brødre borte i en skogbygd; den eldste hette Per, den andre hette Pål og den yngste Espen Askeladd, av det han støtt satt og grov og raket i asken. Men den søndagen da det ble lyst opp om skipet som kongen ville ha, var det som av en hendelse at han var ved kirken han også. Da han kom hjem og fortalte det, ba Per, som var den eldste, mor si om niste; for nå ville han i veien og friste om han kunne bygge skipet og vinne kongsdatteren og halve riket.

Da han hadde fått nisteskreppen på nakken, strøk han av gårde. På veien møtte han en gammel mann, som var så kroket og gudnådselig.

"Hvor skal du hen?" sa mannen.

"Jeg skal bort i skogen og gjøre traug til far min, han liker ikke å ete i lag med oss andre," sa han Per.

"Traug skal det bli!" sa mannen.

"Hva har du i sekken din?" spurte mannen.

"Møkk," sa han Per.

"Møkk skal det bli," sa mannen.

Så strøk han Per bort i eikeskogen og hugg og tømret alt det han vant; men alt han hugg, og alt han tømret, så ble det ikke annet enn traug og traug. Da det led til middags, skulle han ha seg noe å leve av og tok opp nisteskreppen sin. Men det var ikke mat, det som var i nistesekken. Da han nå ikke hadde noe å leve av, og det ikke gikk likere med tømringen, ble han lei av arbeidet, tok øksen og sekken på nakken og strøk hjem til hu mor igjen.

Så ville han Pål i veien og friste om ikke han hadde lykken til å bygge skip og vinne kongsdatteren og halve kongeriket. Han ba mor si om niste, og da han hadde fått den, tok han sekken på nakken og la av gårde ut i marka. På veien møtte han en gammel mann, som var så kroket og gudnådselig.

"Hvor skal du hen?" sa mannen.

"Å, jeg skal bort i skogen og gjøre grisetraug til den vesle grisungen vår," sa han Pål.

"Grisetraug skal det bli!" sa mannen.

"Hva har du i sekken din?" spurte mannen.

"Møkk," sa han Pål.

"Møkk skal det bli!" sa mannen.

Så strøk han Pål bort i skogen, og til å hugge og tømre alt han orket; men hvordan han

hugg, og hvordan han makslet, så ble det ikke annet enn trauemner og grisetrau. Han ga seg ikke enda, han drev på til langt utpå ettermiddagen før han tenkte på å få seg litt mat; da ble han så sulten med ett at han måtte ha matsekken fram; men da han tok den opp, var det ikke matsmulen i sekken. Pål ble så harm at han vrente sekken og slo den mot en stubbe, tok øksen og strøk av skogen og hjem med det samme.

Da Pål var kommet hjem, ville Askeladden i veien og ba moren om niste. "Kanskje kunne jeg være kar til å få bygd skipet og vinne kongsdatteren og halve riket," sa han.

"Ja, det var likt til det," sa moren; "du som aldri gjør annet enn å rote og rake i oska! Nei, du får ikke noen niste!" sa kjerringa.

Askeladden ga seg ikke for det, han ba så lenge at han fikk lov til sist. Niste fikk han ikke, var det likt seg det - men han lurte med seg et par havrelefser og en doven øltår, og la av gårde.

Da han hadde gått en stund, møtte han den samme gamle kallen, som var så kroket og ussel og gudnådselig.

"Hvor skal du hen?" sa mannen.

"Å, jeg skulle til skogs, om det kunne høve seg, og bygge skip som går like godt til vanns som til lands," sa Askeladden; "for kongen har lyst opp at den som kan bygge et slikt skip, skal få kongsdatteren og halve riket," sa han.

"Hva har du i sekken din?" spurte mannen.

"Å, det er ikke stort å tale om, det skulle nå være niste," svarte Askeladden.

"Gir du meg litt av nista di, skal jeg hjelpe deg," sa mannen.

"Gjerne det," sa Askeladden, "men det er ikke annet enn to havrelefser og en doven øltår."

Det var det samme hva det var; bare han fikk det, skulle han nok hjelpe ham.

Da de kom opp til gamle-eika i skogen, så sa mannen: "Nå skal du skåre ut ei flis, og den skal du sette inn igjen som den har sittet, og når du har gjort det, kan du legge deg til å sove." Ja, Askeladden gjorde som han sa, han la seg til å sove, og i søvne syntes han han hørte det hugg og hamret og tømret og saget og snekret, men våken kunne han ikke bli før mannen vekket ham; da sto skipet fullt ferdig jevnside med eika. "Nå skal du stige oppi, og alle dem du møter, skal du ta med deg," sa kallen. Ja, Espen Askeladd takket for skipet, seilte avsted, og sa det skulle han gjøre.

Da han hadde seilt et stykke, kom han til en lang, mager fant som lå bortmed et berg og åt gråstein. "Hva er du for en kar, som ligger her og eter gråstein?" sa Askeladden.

Jo, han var så kjøttsulten at han aldri kunne få metta si, derfor var han nødt til å ete gråstein, sa han, og så ba han om han kunne få lov til å være med på skipet.

"Ja, vil du være med, så stig på," sa Askeladden.

Ja, det ville han, og så tok han med noen store gråsteiner til niste.

Da de hadde seilt et stykke til, traff de på en som lå i en solbakke og pattet på en ture.

"Hva er du for en?" sa Espen Askeladd, "og hva skal det være godt for at du ligger og patter på denne tønneturen?"

"Å, når en ikke har tønna, får en ta til takke med turen," sa mannen; "jeg er så øltørst, så jeg aldri kan drikke meg mett på øl og vin," sa han, og så ba han om han fikk lov til å

være med på skipet.

"Vil du være med, så stig på," sa Askeladden.

Ja, det ville han, han steg på og tok med seg turen for tørstens skyld.

Da de hadde seilt et stykke til, traff de på en som lå med det ene øret til bakken og lydde.

"Hva er du for en, og hva skal det være godt for at du ligger og lyer på bakken?" sa Espen Askeladd.

"Jeg lyer etter graset, for jeg har slik hørsel at jeg hører det gror," sa han, og så ba han om han fikk lov til å være med på skipet.

Det var ikke nei til det. "Vil du være med, så stig oppi," sa Askeladden.

Ja, det ville han, og han steg oppi, han også.

Da de hadde seilt et stykke til, kom de til en som sto og siktet og siktet.

"Hva er du for en, og hva skal det være til at du står og sikter slik?" sa Askeladden.

"Jeg ser så skarpt," sa han, "så jeg ratt kan skyte like til verdens ende," og så ba han om han fikk lov til å være med på skipet.

"Vil du være med, så stig på," sa Askeladden.

Ja, det ville han, og steg opp.

Da de hadde seilt et stykke igjen, kom de til en som fór og hoppet på ett ben, og det andre hadde han syv skippundslodder på.

"Hva er du for en?" sa Askeladden, "og hva skal det være godt for at du farer og hopper på ett ben, og har syv skippundslodder på det andre?"

"Jeg er så lettfør til å flyge," sa han. "Gikk jeg på begge føttene, kom jeg til verdens ende på mindre enn fem minutter," og så ba han om han fikk lov til å være med på skipet.

"Vil du være med, så stig på," sa Askeladden.

Ja, det ville han, og steg opp i skipet til Askeladden og følgesvennene hans.

Da de hadde seilt et stykke igjen, traff de en som sto og holdt seg for truten.

"Hva er du for en?" sa Askeladden, "og hva skal det være godt for at du står slik og holder deg for truten?" sa han.

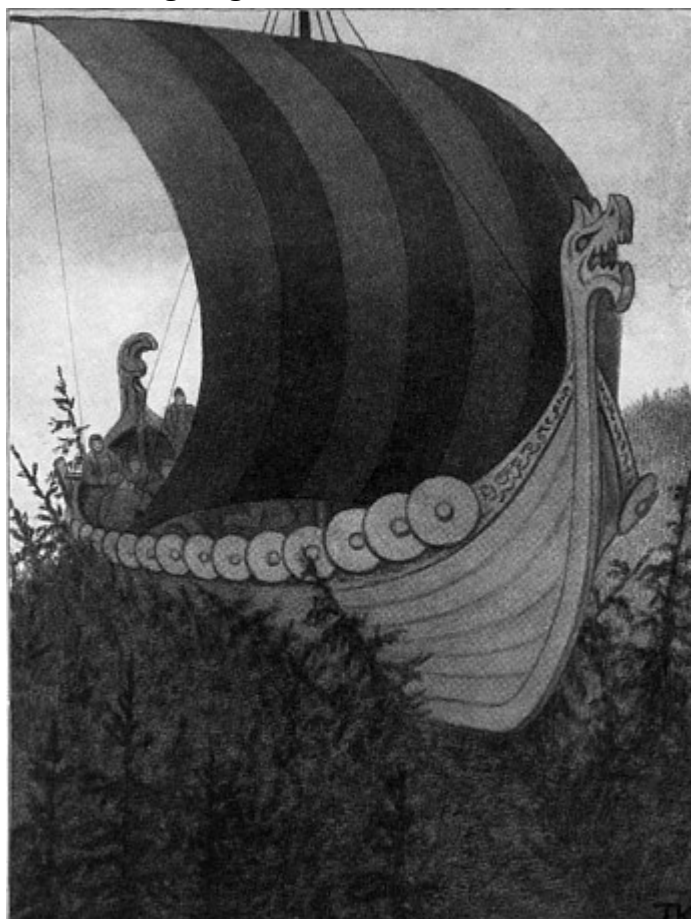
"Å, jeg har syv somrer og femten vintre i kroppen på meg," sa han, "så jeg har vel bo å holde meg for truten; for slapp de ut alle sammen, så gjorde de kål på hele verden med det samme," sa han, og så ba han om han fikk lov å være med.

"Vil du være med, så stig på," sa Askeladden.

Ja, han ville være med, og så steg han opp i skipet til de andre.

Da de hadde seilt en god stund, kom de til kongsgården.

Askeladden strøk like inn til kongen og sa at nå sto skipet ferdig ute på tråkka, og nå ville han ha kongsdatteren, som kongen

hadde lovt ut.

Kongen likte ikke dette noe videre, for Askeladden så ikke rar ut, han var både svart og sotet, og kongen ville nødig gi datter si til slik en fant. Så sa han han fikk vente litt; han kunne ikke få kongsdatteren før han hadde tømt en kjøttbu kongen hadde, med tre hundre tønner kjøtt; "det er det samme, kan du gjøre det til i morgen, skal du få henne," sa kongen.

"Jeg får friste," sa Askeladden; "men jeg får vel lov til å ta med en av kameratene mine?"

Ja, det kunne han få lov til, om han så ville ta dem alle seks, sa kongen; for han trodde det var rent uråd, om han så hadde seks hundre.

Askeladden tok bare med seg ham som åt gråstein og støtt var så kjøttsulten, og da de kom og lukket opp bua, hadde han ett opp alt i hop, så det ikke var igjen mer enn seks små spekeboger; det var bare en til hver av de andre kameratene. Så strøk Askeladden inn til kongen og sa at nå var bua tom, og nå fikk han vel kongsdatteren.

Kongen gikk ut på bua, og tom var den, det var sikkert nok; men Askeladden var både svart og sotet, og kongen syntes det var altfor ille at slik en fant skulle ha datter hans. Så sa han at han hadde en kjeller full med øl og gammel vin, tre hundre tønner av hvert slag, som han ville ha drukket opp først. "Og det er det samme, er du kar til å drikke dem opp til i morgen dette leite, så skal du få henne," sa kongen.

"Jeg får friste," sa Askeladden; "men jeg får vel ta med meg en av kameratene mine?" sa han.

"Ja, gjerne det," sa kongen; han mente han hadde så mye øl og vin at de skulle bli velberget alle syv.

Askeladden tok med ham som pattet på turen og støtt var så øltørst, og så låste kongen dem ned i kjelleren. Der drakk han tønne etter tønne, så lenge det var noe igjen, men den siste eslet han en tår, så det kunne være et par pottes til manns til hver av kameratene.

Om morgenen lukket de opp kjelleren, og med det samme strøk Askeladden inn til kongen, og sa han var ferdig med ølet og vinen, og nå fikk han vel datter hans, som han hadde lovt.

"Ja, først får jeg ned i kjelleren og se," sa kongen, for han trodde det ikke; da han kom ned i kjelleren, var det ikke annet enn tomme tønner. Men Askeladden var både svart og sotet, og kongen syntes det var ulikt å ha slik en måg. Så sa han det var det samme, kunne han skaffe vann fra verdens ende om ti minutter til prinsessens te, så skulle han få både henne og halve riket, for det var nå rent umulig, trodde han.

"Jeg får friste," sa Askeladden.

Så fikk han fatt på ham som hinket på ett ben og hadde syv skippundslodder på det andre, og sa at han fikk spenne av loddene og bruke benene sine så fort han kunne, for han skulle ha vann fra verdens ende til kongsdatterens te om ti minutter.

Han tok av loddene, fikk et spann og la i veien, og vekk var han med det samme. Men det varte og det rakk syv lange og syv brede, og han kom ikke igjen; til sist var det ikke mer enn tre minutter til tiden var ute, og kongen var så velnøyd som han hadde fått en mark.

Men så ropte Askeladden på ham som hørte graset gro, og sa han fikk lye etter hvor det ble av ham.

"Han har sovnet ved brønnen," sa han; "jeg kan høre han snorker, og trollene lysker

ham," sa han.

Så ropte Askeladden på ham som skjøt like til verdens ende, og ba ham sette en kule i trollet. Ja, det gjorde han, han skjøt det midt i øyet; trollet slo opp et brøl, så han våknet med det samme, han som skulle hente te vann, og da han kom til kongsgården, var det enda ett minutt igjen av de ti.

Askeladden strøk inn til kongen og sa at der var vannet, og nå fikk han vel kongsdatteren, det var vel ikke mer å snakke om det. Men kongen syntes han var svart og sotet nå som før, og likte ikke å ha ham til måg. Så sa kongen at han hadde tre hundre favner ved, som han skulle tørke korn med på badstua, "og det er det samme, er du kar til å sitte der og brenne opp den, så skal du få henne, det er ikke tvil om det," sa han.

"Jeg får friste," sa Askeladden; "men jeg får vel lov til å ta med en av kameratene mine?"

"Ja, om det så var alle seks," sa kongen, for han tenkte det skulle bli varmt nok til dem alle.

Askeladden tok med ham som hadde de femten vintrene og de syv somrene i kroppen, og strøk på badstua om kvelden; men kongen hadde lagt sterkt på varmen; det var et bål så de gjerne kunne støpt kakkelovner. Ut igjen kunne de ikke komme, for de var ikke kommet inn, før kongen slo skåten for og hengte på et par hengelåser til. Så sa Askeladden: "Du får slippe ut en seks, syv vintre, så blir det passe sommervarmt." Da ble det så de kunne holde ut der, men da det led på natten, ble det vel kjølig. Så sa Askeladden at han måtte lunke på med et par somrer, og da sov de til langt på dagen. Men da de hørte kongen ruslet utenfor, sa Askeladden: "Nå får du slippe ut et par vintre til, men lag det så at den siste går lukt i synet på 'n." Ja, han gjorde så, og da kongen lukket opp badstudøren og trodde de lå der oppbrent, satt de der og hutret og frøs, så tennene skranglet, og han med de femten vintrene i kroppen slapp den siste like i fjeset på kongen, så det fløy opp en stor frostblemme.

"Får jeg kongsdatteren nå?" sa Askeladden.

"Ja, ta henne og ha henne og ta riket attpå," sa kongen. Da torde han ikke si nei lenger.

Så holdt de bryllup og turte og dominerte og skjøt trollkjerringsmell. Imens fór de og grafset etter forladninger, så tok de meg til én, og ga meg graut på en flaske og mjølk i en korg, og så skjøt de meg like hit, for at jeg skulle fortelle hvordan det gikk til.

Ordforklaringer

- **skreppe:** lærveske til å bære på ryggen eller skulderen
- **gudnådselig:** ynkelig, stakkarslig
- **trau:** avlangt, uthult matfat, vanligvis av tre
- **maksle:** arbeide med, sette sammen, lage til
- **kall:** gammel mann
- **fant:** landstryker, tater, fattig person
- **ture:** kran til en tønne, rør man setter i tappehullet på tønna så man kan ta tønnetappen ut og inn når man skal åpne og lukke
- **lye:** lytte, høre
- **skippundslodd:** metallklump som veier et skippund (rundt 160 kg)
- **tråkk:** gårdsplass, hardtrampet plass foran huset
- **leite:** tidspunkt, tid
- **tår:** slurk, en mindre mengde væske
- **måg:** svigersønn
- **mark:** gammel norsk myntenhet, tilsvarer rundt 120 kroner idag
- **lyske:** plukke lus
- **favn:** lengdemål, avstanden fra fingerspiss til fingerspiss, definert som 6 fot eller 1,882 meter
- **skåte:** dørhengsel, slå, krok eller lås på dør eller port
- **ture:** feste, feire
- **trollkjerringsmell:** skyter skudd med gevær for å skremme bort trollkjerringer
- **forladning:** skive mellom kruttet og kula i et munnladningsgevær

Lastet fra:

EventyrForAlle.no

Norsk folkeeventyr, samlet av Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885).
(Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: <http://runeberg.org/folkeven/>

*Innskrevet og rettet av Kjell Nedrelid. Sist forandret: 05.11.1994. (dd.mm.yyyy)
Released to Internet 11.10.1996 in zipped WordPerfect 5.0-format. Alle tekster kan
fritt distribueres, så lenge det ikke taes betalt for dette. Vennligst behold denne
teksten.*

Teksten er noe redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-IkkeKommersiell 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

Illustratør: Theodor Kittelsen (1857-1914)

Kilder:

- [Eventyrbog for børn: Norske folkeeventyr, 1917 \(nb.no\)](#)
- [Eventyrbok for børn, 1908 \(nb.no\)](#)

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.